

KUTI ISTVÁN (Budapest, 1926. március 19. – Miskolc, 1988. május 5.) tanító, matematika-fizika szakos tanár, iskolaigazgató

1926. március 19-én született Budapesten. Iskoláit Miskolcon végezte. Itt képesítőzött az Evangélikus Tanítóképző Intézetben. Aktívan, jó eredményekkel atletizált. Álma a festészet volt, a helyi festőiskolának ígéretes fiatalja. A matematika-fizika szakos tanári oklevelét Egerben szerezte.

Kuti István akár otthon is elleshette a nevelés fortélyait, kedvet kaphatott a pedagógusi pályához, hiszen rajta kívül öt testvérét nevelte az édesanyja. Apja, kenyérgyári munkásként kevesebb időt tölthetett el a gyermekeivel, de a büntetések kiszabása — mint a legtöbb családban — órá maradt. Ő döntött afelől is, hogy a legkisebb gyerek, István tizenkét éves korában a bányában dolgozzon, lovakat vezessen a tanulás mellett-helyett. Továbbtanulásra se küldte volna a már kenyérkeresetre fogható fiút, ha rá nem beszéli a tanító.

„Korbacska Lászlónak, egykori tanítómnak köszönhetem, hogy apám végül is beíratott a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumba. Addig járt hozzánk agitálni, amíg célt nem ért. Érettségi után tanítóképzőbe mentem, és csak később, már munka mellett végeztem el a főiskolát. Tanárain többségéről szép emléket őrzök, nagy szerepük volt e hivatás kiválasztásában. És aki egyszer belekóstol ebbe a munkába, az többé nem tudja abbahagyni.”

Pedagógus pályáját Szögligeten kezdte, majd Múcsony-Alberttelepen lett igazgató. Sportpályává alakította az iskolaudvart, társadalmi munkával a szülőkkel tornatermet épített, a helyi kultúrházban a felnőtteknek színjátszó kört vezetett.

1963-tól a 19. sz. Általános Iskola igazgatója lett Miskolc-Perecesen. Beindította a szülőknek a Dolgozók Iskoláját 1-8. osztályig.

Megkezdte a szaktantermek kialakítását. Elsőként alakított ki olyan szaktantermeket (amelyek nem csak nevükben voltak azok), ahol a maga tervezte szekrényekben a tanár és gyerek mindent megtalált, ami a tanításhoz szükséges.

A városi, megyei szakfelügyelők idehozták a pedagógus kollégákat tapasztalatszerzésre. A hír terjedt. A nyíregyházi, egri, pécsi tanárképző főiskolák is idehozták a hallgatóikat.

„Kuti István iskolája olyan, mint egy oktatási laboratórium. Itt a pedagógusok is új tanítási eljáráson, a jelenleginél könnyebben kezelhető és az ismeretek megértését is jobban szolgáló taneszköz megszerkesztésén törik a fejüket. A szaktantermekben, a szekrényekben szinte naponta bukkanhat új képre, táblára, gépre vagy oktató csomagra az ember. Különösen fizikából, amit az igazgató is tanít, akinek eddig százharminc újítása nyert valamilyen díjat, közülük harmincat országos elterjesztésre javasolt a bíráló bizottság. Legutóbb a környezetismeret új tantervének tanításához készített egységcsomagokat. Bemutatta ezeket a Magyar Tudományos Akadémián rendezett kiállításon is, ahol a Tanért megvette tőle, és most angol, német, illetve orosz nyelvterületeken árusítja.

Kuti István amolyan pedagógiai zárandokhelyé formálta ezt az iskolát. Főként a szaktantermi oktatás iránt érdeklődők jönnek el ide. Azok, akik — miként az igazgató is — a tevékenység, a munkáltatás közbeni ismeretgyarapításban hisznek a legjobban. És persze a sokoldalú szemléltetésben, az alkotó munka emberformáló erejében.”

Hogy miként lett Kuti István a hazai szaktantermi mozgalom apostola? Ez egy kicsit a véletlen is múltott. Pályakezdőként, 1952-ben Szögligeten, majd Alberttelepen tanított. Ez utóbbi településen vezette a színjátszó- és a sportkört, sőt az iskola úttörőcsapatát is. A kultúra és a sport révén került

kapcsolatba az egyik szovjet iskolával, és a nyári szünetben a tanítványaival együtt ellátogatott Beregszászra. Itt látott először szaktantermet.

„Menten elhatároztam, hogy hazatérve szaktantermet csinállok az iskolánkban. Kapóra jött, hogy fölvettek az egri tanárképző matematika-fizika szakára és kineveztek igazgatónak Múcsonyba. Hozzáálltam a szaktanterem kiépítéséhez, de az igazgatás, a szakkörvezetés, a tanulás, a konzultációkra, a vizsgákra utazgatás hátráltatta a munkát. Múcsonyban tehát nem tudtam teljesen valóra váltani az elképzeléseimet. Később Miskolc-Perecesen igen, noha itt a tantestület fele, amint értesült a terveimről, rögtön itt hagyott. Egyébként 1962 szeptemberében kerültem ide, és decemberben már igazgató voltam, az vagyok ma is. Egy olyan iskolában, ahol a nevelők ma már velem együtt örülnek a szaktanteremnek.

Persze a szaktanterem szinte soha nem lehet tökéletes, mindig akad valami, amit ki kell cserélni, fel kell újítani. Ezen kívül igazodni kell a tantervek, a tankönyvek, a tananyag változásaihoz is. Ezért is töri a fejét az igazgató új és új taneszközökön, tanítási eljárásokon.

Azt szeretném, ha a tanulók még könnyebben jutnának alapos tudás birtokába. Ezért föl kell kelteni és ébren tartani az érdeklődésüket. Például jó taneszközökkel, a tanuláshoz kedvező körülményeket kínáló szaktanteremmel. Ha vannak jó segédanyagink, akkor a differenciált oktatás könnyen megoldható, vagyis egyaránt fejleszthetők a tehetséges és gyengébb képességű gyerekek.”

Miskolcon az Úttörőházban tartott kísérleti bemutató

Az OPI (Országos Pedagógiai Intézet) is itt indította be a 3-4. osztályos tantárgycsoportos kísérleti tanítást, a negyedikes osztályfőnöki órák kísérleti oktatását.

Az új tanterv bevezetése előtt az OPI irányításával beindult első osztályban (később folytatódott felsőbb osztályokban is) az "új matematika" oktatása.

Az MTA tudósának Dr. Marx Györgynek a kezdeményezésére beindult az alsó tagozatban a Természetismeret tanításának kísérleti szakasza. A munkafüzeteket Dr. Pálffy Györgyné a PTE tanára állította össze. A munkafüzetekhez a gyerekek életkorának (8-10 év) megfelelő eszközök összeállítására Kuti Istvánt kérték fel, ezek évről-évre el is készültek. Az eszközök tálcák rekeszeibe

rendezve kerültek a tanulók kezébe. Az eszközök segítségével a gyerekek megfigyeltek, kísérleteztek, tapasztaltak, alkottak, TANULTAK. Folyt a sikeres "munkáltató" oktatás.

Az országos szaklapok – Fizikai Szemle, Köznevelés, Tanító, Újítók Lapja – óraleírásokat kértek a nevelőktől, és sorozatban le is közölték azokat.

A TANÉRT az eredmények láttán legyártotta az 1-3. osztályos tálcákat. Minden iskolának leszállította 16-os csomagolásban. Egy-egy eszközcsaláddal 2 gyerek dolgozott.

A felső tagozat szaktantermeiben a lelkes szaktanárok is ilyen tálcarendszerrel könnyítették meg az ismeretszerzést. Saját maguk készítették az eszközöket, átvéve az igazgató elhivatottságát. Újításokkal nyertek, cikkeket írtak, bemutató tanításokat tartottak.

Budapesten a BNV külön kiállító helyiséget biztosított az iskolának. A kilenc eszközcsaláddal sok szakember ismerkedett. A TANÉRT színes diafilmen mutatta be az eszközök tanulók általi használatát. Az eszközöket több államban kiállították és forgalmazták.

1977-ben az I. Általános Iskolai Fizikatanári Ankéton Dr. Marx György személyesen adta át Kuti Istvánnak a **Mikola Sándor** díjat.

I. Általános Iskolai Fizikatanári Ankéton megválasztották az **Általános Iskolai Szakcsoport első elnökének**.

Ebben az évben három napon át forgatott az iskolában az MTV. 1978-tól az Iskolatelevízió két részben leadta a tanulók munkáltató oktatásáról szóló felvételeket "Jó szerencsét, Pereces" címmel. A Magyar Rádió is felvételt sugárzott a munkáról.

Újabb kitüntésekben részesült. Megkapta a Munka Érdemrend Ezüst Fokozatát, Aranykoszorús Újító I. fokozatot. Az **ELFT országos első díját** Hanga Mária adta át. Szívesen dolgozott az Eötvös Loránd Fizika Társulatban. Tagja volt a Bolyai Matematikai Társulatnak, a Tanító szerkesztőségének, a Tanért Kutatási Főosztályának.

A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre látogató japán pedagógusok egész napot töltöttek az iskolában.

Találón írta Novák Gábor „*Aki a rend szépségéhez igazodik*” című cikkében a Köznevelés folyóiratban: *"igazi pedagógus zárándokhely", "a hazai szaktantermi mozgalom apostola"*.

Az iskoláról írt cikkeknek se szeri se száma. Napilapokba, szaklapokba sok írás született neves újságírók tollából az itt folyó nevelői munkáról.

Nem volt hiábavaló a nevelőtestület erőfeszítése, hogy az ingerszegény környezetből jött gyerekek (98%-ban bányászszülők gyermekei) tudásszomját felkeltse. Egyre több tanuló tanult tovább felsőbb iskolában, s büszkén mutatták be évvégén bizonyítványukat az osztályfőnöknek (oszfőnök) és Pista bácsinak.

Ma már sok-sok "igazi" szakmunkás, orvos, gyógyszerész, ügyvéd, tanár, magas szintű egyetemi oktató büszke arra, hogy a tudásvágyát ilyen tantestülettől, a 19-es iskolában kapta.

„Az iskolát, a tantermeket látva azt vélhetnénk, hogy Kuti István az eszközök bűvöletében él. Nincs így. Tanítványt, kollégát könnyen magával ragadó, szuggesztív egyéniségű pedagógus, aki katedra, pad és tanterem híján is példamutatóan bánik a gyerekekkel. Sokszínű személyiségét, empátiás készségét jól állítja a pedagógiai munka szolgálatába.”

1986-ban vonult nyugdíjba, s két év után, 1988. május 5-én meghalt.

1994-ben az iskola többek között a szülők – köztük sok korábbi tanítványa – javaslatára felvette a nevét, Kuti István Általános Iskola lett.

Így vallott a pedagógiai munkájáról:

„Mindig szerettem a csöppnyi csibészséggel is megáldott, szerényebb körülmények között élő, nehezebben kezelhető, de jó eszű gyerekeket. Ma is könnyen szót értek velük. A mi iskolánkba a bányásztelep munkásainak gyerekei járnak, akik között sok a „vagány”, ám éles elméjű gyerek. Csak nem teszket kell eléjük rakni, hanem olyan kísérleti vagy szemléltető eszközöket, amelyeket sokféleképpen szedhetnek szét, rakhatnak össze. Időnként magam is meglepődöm a váratlan, jobbnál jobb ötleteken. Fantáziájuk azonban gyakran cserbenhagyja őket, ha a munkáltatás helyett az absztrakciók világában akarunk velük együtt dolgozni. Különösen az iskolai évek kezdetén.

Észre kell venni azt is, hogy ezek a gyerekek nem azért harsányak, udvariatlanok, olykor durvák is az iskolában, mert a tanárokat akarják bosszantani. Nem tanították meg őket viselkedni, nem ismerik a társas érintkezések szabályait. Meg kell tanítani nekik az iskolai magatartást éppen úgy, mint az olvasást, az írást. És holmijuk rendben tartását is. Példaképelem, Madame Curie, amikor hat-nyolc éves gyerekeket tanított, csak akkor volt mérges, ha valamelyikük asztalán rendetlenséget látott. Ilyenkor azt mondta nekik, mindig rendnek kell lenni, mert a rend maga a szépség. A tanulóasztalon és a fejekben is. Ehhez tartom magam én is.”

Az iskolát 2007-ben bezárták. Az eszközöket más iskolák széthordták. Hogy használják-e? Aligha! A valamikori "Kuti iskolájá"-nak falai üresen ásítanak. Pedig micsoda iskolamúzeum lehetett volna belőle!

Kitüntetései:

- 1954-ben DISZ KV Aranykoszorús jelvény,
- 1955-ben Oktatásügy Kiváló Dolgozója,
- 1957-ben Oktatási Miniszteri Dicséret ,
- 1977-ben Mikola Sándor díj,
- 1978 Munka Érdemrend Ezüst Fokozata,
- 1978 Aranykoszorús Újító I. fokozat.

Szaktársa
Janóczki József
Debrecen